

Dansk Socialrådgiverforenings anbefalinger til integrationsindsatsen i kommunerne

Socialrådgiverne vil være med til at sikre en god og styrket integrationsindsats i kommunerne og har forudsætningerne for at bidrage til den.

Danmark står overfor en række integrationsudfordringer. En stor andel flygtninge og indvandrere står uden for arbejdsmarkedet og er heller ikke i uddannelse. Nogle er relativt isolerede fra det danske samfund, og de har ofte sociale problemer, der kan gøre det sværere at fungere i samfundet. Det kan især få konsekvenser for børnene, så det er nødvendigt at bistå familierne for at sikre en god opvækst og socialiseringen af deres børn, så de kan få en god fremtid i Danmark. I denne tid kommer der mange nye flygtninge til Danmark, og også de skal sikres en indsats, som kan hjælpe dem i arbejde og til at blive integrerede i det danske samfund.

Dansk Socialrådgiverforening (DS) foretog i efteråret 2014 en undersøgelse blandt socialrådgiverne som arbejder på integrationsområdet. Den viste, at en tredjedel af de adspurgte medlemmer oplevede, at de kun i mindre grad kunne opfylde lovgivningen på integrationsområdet bl.a. på grund af arbejdspress.

Socialrådgiverne på området peger på nogle forhold, som kan forbedre deres muligheder for at leve op til integrationslovens intention. Der skal være bedre tid til samtaler og opfølgning, samt generel rådgivning og vejledning, fx inden for reglerne om familiesammenføring, da det kommer i første række for mange flygtninge. Der skal også være bedre mulighed for at finde passende boliger. Endelig er det meget vigtigt, at der i praksis er et tværfagligt fokus i kommunen, og at civilsamfundet inddrages, så samarbejdet med frivillige organisationer kan styrkes.

Den 25. februar 2015, afgav rigsrevisionen beretning om integrationsindsatsen. Her fremgik det, at 65 % af integrationskontrakterne mellem kommune og udlænding ikke levede op til loven, da der hverken var mål for beskæftigelse eller uddannelse. Herudover har kun 50 % af flygtningene og indvandrerne været igennem den helbredsundersøgelse, som kommunerne fra 1. juli 2013 skulle tilbyde.

DS mener, at indsatsen kan blive bedre, og vi vil ud fra den nævnte undersøgelse og et tæt samarbejde med socialrådgivere fra området komme med anbefalinger til integrationsarbejdet indenfor følgende områder:

- I. En god integrationsstart
- II. Beskæftigelse og uddannelse
- III. Inddragelse af civilsamfundet
- IV. Integrationsydelsen

I. En god integrationsstart

En samlet integrationslov

Når socialrådgiverne arbejder på integrationsområdet arbejdes der med flere forskellige lovkomplekser. Det vil være langt at foretrække at socialrådgiverne kun skal orientere sig i én lov – integrationsloven, når de arbejder med integrationen. I dag, hvor ansvaret for integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet ligger i Udlændinge, integrations og boligministeriet, vil det være oplagt at udarbejde en samlet integrationslov.

Implementering:

At der udarbejdes en samlet integrationslov, som indeholder alle de bestemmelser, der arbejdes med under introduktionsforløbet og i integrationsperioden.

Asylperioden

Allerede efter kort tid i Danmark skal der for så mange flygtninge og indvandrere som muligt foretages en kompetenceafklaring og dermed en afklaring af, hvad der skal til for at kunne komme i arbejde i Danmark. Måske er der virksomheder, der mangler arbejdskraft på områder, som flygtningen og indvandrere vil kunne gå ind i. Det er også væsentligt at tage dette i betragtning, når der udvælges opholdskommune.

Derudover vil det være hensigtsmæssigt at påbegynde en eventuel lægelig udredning i asylperioden, så eventuelle fysiske eller psykiske lidelser ikke bliver en barriere for de konkrete skridt i integrationen: danskundervisning, tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet og udvikling af et aktivt medborgerskab.

DS anbefaler:

- at den enkeltes kompetencer, hvor det giver mening, vurderes og afklares i asylperioden. Og at dette skal tages i betragtning, når der tildeles opholdskommune.

-at helbredsmæssig udredning så vidt muligt påbegyndes i asylperioden.

Den første tid i kommunen

Den første tid i et integrationsforløb er afgørende for den videre integration af flygtninge og indvandrere. En god start medfører, at de kommer hurtigere i arbejde og i højere grad bliver en del af lokalsamfundet. Kommunens modtagelse af flygtninge og indvan-

drere er derfor af stor betydning for det videre forløb. En god integrationsstart er en særdeles god investering, hvilket en undersøgelse fra ugebrevet A4 bekræfter.¹

Kommunernes måltal for modtagelse af flygtninge blev forhøjet sidste år. Samtidig har de flygtninge, som nu kommer ud i kommunerne, været kortere tid i Danmark end tidligere. Derfor har arbejdsopgaven ude i kommunerne i den første tid ændret karakter, og der er behov for hjælp til mange flere praktiske ting. Fx hvad børnene har behov for til hverdagen i institution eller skole, bestilling af personlige papirer og hjælp til at forstå, hvordan det danske samfund helt grundlæggende fungerer. Det kræver bedre tid.

Hvis vi som samfund skal lykkes med at få de nye borgere og familier integreret, inkluderet og i arbejde/uddannelse, så er det væsentligt, at der er tid til at arbejde med både den enkelte og familien, og at det gøres koordineret og helhedsorienteret.

DS anbefaler

-at kommunerne får de vilkår og ressourcer, der skal til for at sikre gode forløb, allerede fra de modtager flygtningen.

-at sagsantallet pr. medarbejder på integrationsområdet er mellem 35-45 sager pr. medarbejder.

Koordineret indsats, én plan

Lovgivningsmæssigt er der ikke krav om én samlet plan for indsatsen. Der er flere forskellige planer; *integrationskontrakten*, *min plan* (gældende på beskæftigelsesområdet) og *integrationsplanen*, som er en plan, der tilbydes den enkelte og er en samlet plan over indsatsen på både beskæftigelses-, sundheds- og socialområdet.

Integrationsplanen er et godt redskab til at sikre helheden for den enkelte borger og samarbejdet mellem de forskellige enheder i kommunen, men når der er andre planer, som administrativt ikke hænger sammen, så bliver den mange steder ikke brugt. Dertil kommer, at der endnu ikke er kommet en vejledning til integrationsplanen.

Ifølge ovennævnte nummer af Ugebrevet A4 er det de kommuner, som har en klar skabelon for integrationsarbejde og en tidlig tværfaglig indsats, som er bedst til at få flygtninge i arbejde. Samtidig har kommuner, som klarer sig rigtig godt, en særlig modtageafdeling, der tager sig af dette arbejde og afdækker ressourcer, helbred og beskæftigelsesmuligheder.

DS anbefaler, at nytilkomne borgere mødes med en koordineret, tværfaglig indsats. Der skal udarbejdes én samlet integrationsplan for både social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet, som koordineres af en fast sagsbehandler. Forløbet skal sammensættes individuelt i samarbejde med borgeren på baggrund af den enkeltes ressourcer og kompetencer.

---

¹ Ugebrevet A4 d. 19. januar 2015

Dette kan gøres ved at ændre ordlyden i § 15a i lov om integration af udlændinge i Danmark (Integrationsloven) så integrationsplanen ikke længere er et tilbud, men en plan der skal udarbejdes.

I § 15a stk. 3. i integrationsloven skal det tilføjes, at Integrationsplanen udarbejdes i samarbejde med de andre forvaltninger.

Børn og familie

For flygtninge, som er kommet til Danmark uden deres nære familie, fylder familiesammenføring rigtig meget. Det kan være svært at koncentrere sig om andet, hvis dele af familien stadig ikke er i sikkerhed. Samtidig er reglerne om familiesammenføring uklare, så kommunerne ikke ved præcis, hvad de skal gøre. Derfor må de selv i høj grad fastlægge deres serviceniveau.

Det er vigtigt for en families trivsel i Danmark, at der tages hånd om hele familien og at de får hjælp til at forstå børnesynet, kulturen og de formelle regler omkring børn i Danmark. Derfor skal der også sættes ind med støtte i forhold til familien som et hele, fx hjælp til opstart på institution, skole og foreningsliv. Nogle kommuner har ansat familiekonsulenter, som kan støtte familierne i alt vedr. skole og institutioner. Denne ordning er de første 3 år efter tildeling af opholdstilladelse fuldt refusionsberettiget og bør i langt højere grad benyttes.

Hvis familien eller børnene har særlige problemer, så skal de have hjælp efter de sædvanlige regler i serviceloven. Det er meget vigtigt med en kvalificeret tolkning, hvis en familie eller et barn inddrages i en børnesag.

DS anbefaler:

- At der arbejdes for at sikre klarere regler om, hvor ansvaret for hjælp til familiesammenføring ligger. Kommunerne bør have ansvaret for råd og vejledning om reglerne.
- At der ansættes familiekonsulenter, som kan støtte og formidle samarbejdet og kontakten mellem familien, skole/institution og evt. forvaltning.
- At alle børn, som har lovligt ophold i Danmark, skal høre under servicelovens bestemmelser.
- At kvalificeret tolkning sikres som en rettighed.

Helbredsudredning

Der skal tages hånd om såvel voksne, som børns fysiske og psykiske helbred ved en helbredsscreening og evt. også en traumescreening.

Det fremgår dog af statsrevisorernes beretning, at kun 50 % af helbredsundersøgelserne er blevet gennemført. Det skyldes bl.a., at der nogle steder er lægemangel, og at lægerne kan afvise at foretage disse helbredsundersøgelser.

DS anbefaler, at der enten ansættes en læge i regionen, som står for helbredsudredningen, eller at der ændres i aftalen mellem KL og regionerne, så lægerne ikke kan afvise disse undersøgelser.

Indsatser til traumatiserede flygtninge

En del af flygtningene har levet i krigszoner og været igennem en rejse til Danmark, som kan have sat sine spor. Det er vigtigt, at de bliver udredt og får tilbudt nødvendig hjælp. I dag er ventetiderne på traumebehandling alt for lange, nogle steder op mod 1 år. Det betyder, at nogle mennesker går rundt med ubearbejdede traumer, som kan påvirke hele familien, men som også kan betyde, at de ikke kan indgå på normal vis i samfundet.

DS anbefaler en kvalificeret indsats for de flygtninge og indvandrere, der er traumatiserede. Der skal være et særligt specialiseret tilbud til dem. Det er vigtigt både for deres fremtid i Danmark, men også for deres familiers fremtid her.

II. Beskæftigelse og uddannelse

Virksomhedssamarbejde og uddannelsesfokus

Kommunen skal have et godt samarbejde med de lokale virksomheder, så den kan vide, hvor der er jobåbninger, og kan matche den enkelte borger med dem. Samtidig skal der arbejdes med at få en mentor på virksomheden, da de sproglige og kulturelle udfordringer kan vanskeliggøre matchet mellem borger og virksomhed.

Virksomhedsrettede forløb er oplagte. Det skal dog sikres, at den virksomhedsrettede indsats fokuserer på dem, der faktisk er klar til at indgå på arbejdsmarkedet. Flygtninge og indvandrere med krigstraumer eller helbredsproblemer bør have en helhedsorienteret indsats, hvor disse problemer afhjælpes parallelt med en senere beskæftigelsesindsats.

Virksomhederne skal på deres side være åbne og engagere sig i at tage mod flygtningene og indvandrerne, hvis det skal lykkes at få flere i virksomhedspraktik og arbejde.

Jobcentrene skal have virksomhedskonsulenter, som særligt fokuserer på at få flygtningene ud i virksomhederne. De skal have tid til opgaven og viden om de udfordringer og kompetencer, som flygtningene har. Virksomhedskonsulenterne skal med deres viden om det lokale arbejdsmarked kunne matche flygtningene med virksomhederne og kunne finde jobåbninger, hvor man kan anvende de kompetencer, flygtningene kommer med.

Samtidig med en bedre virksomhedsindsats bør der fokuseres på uddannelsesmuligheder for flygtninge over 30 år. Det kan dreje sig om at få konverteret kompetencer fra

hjemlandet til noget, som kan bruges her i landet. Men det kan også være en ny kompetencegivende uddannelse, som giver muligheder på arbejdsmarkedet.

DS anbefaler,

-at jobcentrene har særlige virksomhedskonsulenter til flygtninge og indvandrere, da der er behov for særlig viden i forhold til målgruppen. Herunder viden om både udfordringerne og deres kompetencer.

-at sætte større fokus på uddannelse for flygtninge over 30 år.

Beskæftigelsesindsatsen - integrationsplan

Det er vigtigt, at der tidligt foretages en kompetenceafklaring af ny ankomne flygtninge og indvandrere, så der på den baggrund sammensættes et individuelt forløb i samarbejde med borgeren ud fra den enkeltes kompetencer, ønsker og udfordringer.

Forløbet kan bestå af forskellige elementer og indsatser, men målet må være, at de forskellige indsatser, der skal til, for at den enkelte kan blive inkluderet og komme til at fungere i det danske samfund, koordineres tæt.

DS anbefaler, at der foretages en grundig visitation med en tidlig kompetenceafklaring af de flygtninge og indvandrere, der kommer til landet. Det skal sikre, at der gøres brug af den uddannelse og erhvervs erfaring, de har fra deres hjemland.

Tilbud i beskæftigelsesindsatsen/introduktionsforløbet

Indsatserne i introduktionsforløbet kan være virksomhedspraktik, sprogundervisning, uddannelse, sundhedsmæssige tiltag, samtaler med en mentor og meget andet.

Flere indsatser bør igangsættes parallelt, som det blev anbefalet i Carsten Koch-udvalgets udredning. Men der skal tages højde for, at der skal være plads til en bred, almen sprogundervisning, der både er erhvervsrettet, og som kan give flygtningene kompetencer, der kan styrke deres integration i Danmark generelt.

DS anbefaler, at planlægningen af indsatserne tager udgangspunkt i den enkelte borger, og der skal foretages en socialfaglig vurdering af, hvilket indhold forløbet skal have.

Unge og uddannelse/beskæftigelse

Når de unge fremover skal leve af integrationsydelse, vil flere vælge at tage ufaglært arbejde i stedet for at tage sprogskole og efterfølgende starte på en uddannelse. Det kan betyde, at vi ender med en stor gruppe flygtninge uden uddannelse. For de hurtige og særligt dygtige vil sprogskolen tage ca. 2 år, hvor de er på integrationsydelse uden mulighed for lønsupplering og først herefter vil de kunne starte uddannelse.

Derfor er det vigtigt, at der bliver gjort noget særligt på uddannelsesområdet. Fx som i Ballerup, hvor der er et projekt - "Unge2-projektet" - som giver mulighed for SU, mens de unge tager 9. kl. og dermed kan komme videre i uddannelse. De unge modtager både en bred undervisning i andre fag end dansk og bliver SU-berettigede. Det er vigtigt, at unge, som skal i uddannelse, får tilbudt undervisning i andet end dansk, fx matematik, så de kan komme ind på erhvervsuddannelserne.

DS anbefaler, at der oprettes uddannelsestilbud, hvor unge ud over danskundervisningen kan få en eksamen på 9. klasses-niveau, som giver adgang til ungdomsuddannelserne. Det vil også give de unge ret til SU, fordi man er berettiget til det efter de regler, der gælder for udenlandske statsborgere, hvis der undervises i Folkeskolens afgangsprøve.

Indslusningsløn

Arbejde og/eller uddannelse er afgørende elementer i en god integrationsindsats. Det er med til at sikre en plads i og en mulighed for at bidrage til det danske samfund.

Der har været en del debat om, hvordan man kan sikre, at flygtninge og indvandrere i højere grad kan komme ind på det danske arbejdsmarked. Indslusningsløn har været en del af debatten.

DS anbefaler, at man holder fast i de overenskomstbeslutede ordninger for indslusning, fremfor at indføre nye.

III. Inddragelse af civilsamfundet

Hvis inklusion af flygtninge og indvandrere skal fungere, skal hele samfundet hjælpe til. Mange mennesker vil gerne hjælpe med integrationen af flygtningen og nytilkomne, og de bør inddrages fuldt ud, hvor det kan være hjælpsomt og relevant.

De frivillige og civilsamfundet er også indgangen til en god start på foreningslivet med aktiviteter som kan foregå i fritiden. Herudover hjælp til ting som CV-skrivning og ansøgning om familiesammenføring.

Der skal etableres et godt samarbejde mellem kommunen og civilsamfundet og frivillige. Samarbejdet er nødvendigt for at skabe en synlighed og tilgængelighed i forhold til de kræfter, civilsamfundet besidder, så det bliver lettere for sagsbehandlere at inddrage alle relevante aktører i integrationsindsatsen. I samarbejdet kan der debatteres spørgsmål som; Hvad er grænserne for, hvad civilsamfundet kan? Hvorfor gør kommunen, det den gør? Hvordan er lovgivningen på området? Gensidig forståelse er vigtig, hvis samarbejdet skal fungere godt og være til hjælp for flygtningene.

DS anbefaler, at alle kommunerne benytter muligheden for at nedsætte integrationsråd med repræsentanter fra civilsamfundet, som kan samarbejde med kommunen og det politiske niveau om opgaven.

Netværk og mentorer

Netværk er afgørende for det enkelte menneske. En god, styrket integrationsindsats bør derfor satse på mentorer og netværksdannelse for flygtninge og indvandrere i deres første tid i Danmark.

Eksempelvis kan der benyttes en peer-to-peer tilgang, hvor man mødes af personer, som har været igennem det samme som en selv. DS mener, at man fx bør bruge de resultater, der er indhøstet i 'MindSpring'-forløbene. De viser, at tænkningen i peer to peer giver god mening. Det kan bevare eksisterende kompetencer, som overføres til den nye kontekst, eksempelvis hverdags-, beskæftigelses- og familiemæssige kompetencer, som er afgørende for at familien fortsat fungerer, og som er vigtige for den videre integration.

DS anbefaler, at der satses på mentorer og netværksdannelse for flygtninge og indvandrere i deres første tid i Danmark og deres vej ind på arbejdsmarkedet eller i uddannelse. Herunder peer to peer-ordninger, som kan gøre det lettere for flygtninge og indvandrere at bevare hidtidige kompetencer.

IV Integrationsydelsen

Erfaringerne fra starthjælpen taler sit tydelige sprog. Der var markant mere fattigdom for gruppen, store afsavn for børnene, og 86 ud af 100 kom ikke i arbejde men blev efterladt på en ydelse, hvis konsekvens snarere blev isolation end integration.

Vi ved fra vores erfaringer med starthjælpen, at den nye integrationsydelse vil skabe merarbejde i kommunerne og større økonomisk pres på dem. Samtidig vil den skabe en marginaliseret gruppe flygtninge og indvandrere, som lever i fattigdom, hvilket gør gruppen langt sværere at integrere.

Integrationsydelsen vil få betydning for henvisning til boliger. Det bliver svært for kommunerne at finde boliger, som er billige nok til, at personer på integrationsydelse kan betale dem. Kommunerne kan derfor komme til at bruge mange penge på midlertidig indkvartering fx på hoteller, hvis de ikke kan finde anden bolig. Ydermere indebærer reglerne, at hvis flygtningen efter boligplaceringen ikke selv får betalt sin husleje og derfor mister boligen, så er kommunen ikke forpligtet til at finde en ny bolig. Det kan stille nogle familier i en meget svær situation.

Den lave ydelse vil også betyde, at mange nytilkomne flygtninge må søge om enkelt-ydelse til medicin, tøj og fornødenheder til børn. Disse ansøgninger kommer medarbejderne i kommunen til at behandle, hvilket tager tid fra integrationsarbejdet.

Målet er en vellykket integration, der hurtigst muligt gør flygtningene selvforsørgende og giver dem en mulighed for at falde til i Danmark. Derfor anbefaler DS en afskaffelse af integrationsydelsen, da den skaber problemer, som i praksis vil hæmme integrationen.

DS anbefaler, at flygtninge og indvandrere får sammen ret til kontanthjælp, børnetilskud og folkepension, som de borgere der opfylder opholdskravet.